

Sedito

Marci egy keresztet rajzolt a padra. Körülötte zúgott a levegő. A tanár hangosan magyarázott a világháborúról. A másodikról. Nácik. Hitler. Zsidók. Halál. Marc. Elgázosítás. Felnézett a hangosan magyarázó, kezével nagy köröket rajzoló férfire. Nem érdekelte, amit mond. Lehel Feri szavai jártak a fejében erről az egész náci és zsidó kérdéstről. Feri azt mondta, ha akar valamit az élettől, a győztesekhez kell, hogy tartozzon. A győztesekhez. Elhatározta, hogy a győztesekhez tartozik majd. Tovább rajzolta a keresztet. Két függőleges vonal. Majd a függőleges vonalak végére derékszögben rövidebb vonalakat rajzolt. Ez a jel volt Feri kezére tetoválva. Horogkereszt. A győztesek jele. Feri azt mondta, hogy csak a győzteseket jegyzik meg, csak rájuk emlékeznek az emberek. Ki akar a vesztesekhez tartozni? Senki sem akar a vesztesekhez. Ferihez akarunk tartozni. Marci Ferihez és a barátaihoz akart tartozni. Valakihez tartozni. A tanár odalépett Marci mellé, ránézett a padra. Meglátta a horogkeresztet. „Töröld le, kérlek! Ne firkálj a padra, inkább a füzetbe rajzolj!” – szólította fel Marcit, majd tovább magyarázott. A fiú benyúlta a hüvelykujját és azzal kezdte leradírozni a tollal a padra vésett rajzot. A tanár egy pillanatra odanézett, elhúzta a száját, majd tovább folytatta a beszédet. Marci tovább dörzsölte a tintapacnit, míg az szinte teljesen elmosódott. Neki is tetoválnia kellene egy ilyet a bal karjára, gondolta. Fáj a tetoválás? Tűnődött el magában. Vagány. Csak nyolc vonal az egész és biztosan gyorsan megvan. Seperc. Kicsöngettek.

Az iskola után Marci nem ment a menzára ebédelni, egyenesen a Keleti ipartelepre ment, ahol a vasúti híd mellett állt egy régi, romos gyárépület. Több tíz éve nem használták már, kerítéssel ugyan körbe volt véve a terület, de a Rókatelepi út felől hatalmas lyukak tátongtak a régi betonkerítésen. Azokon át jártak be a területre. Gaz, romos épületek, büdös tartályok mindenféle. Marci egy kitaposott ösvényen keresztül jutott be a sárga, kopott főépülethez. Olyan távol esett mindentől, hogy még a hippik és a hajléktalanok se jártak erre, nem foglalták el az épületet. Évek óta nem járt itt senki. Idén nyáron fedezte fel maguknak Lehel Feri meg a bandája. Marci, akinek a hobbija volt a fotózás, különösen a régi épületekről szeretett fekete-fehér fotókat készíteni, úgy jutott el ide, Lehel Feri invitálta meg, győzködte, hogy itt nagyon jó témákat találhat, és titokban beszélgethetnek mindenféle fontos dolgokról. Először csak hatan voltak, de mára már tizenötön lettek, Lehel Feri dumája gyorsan felhizlalta a bandát. Marci szerint nagyon jó arcok csatlakoztak, és mind utálja a cigányokat meg a zsidókat, és a győztesekhez akar tartozni.

Marci belépett az épületbe, felment az első emeletre, a nagyteremben volt a gyülekező. Az óriási helyiség ablakai félig be voltak reteszelve, a legtöbb helyen a fából készült sötétítőlemezek is be voltak hajtva, a réseken át besütött a nap, a fényben látni lehetett a szálló port, mintha füstgéppel fújták volna tele a termet. A helyiség végében a színpadon ültek a fiúk, sört ittak, pizzát ettek, meglátták Marcit, mind egyszerre intettek neki, hogy jöj-jön közelebb. Marci odaért a színpadhoz, felmászott az emelvényre, a fiúk felálltak Marci karlendítéssel és kiáltással köszönt, a fiúk is fellendítették a jobb karjukat, „Hejl”-t kiáltottak. Lehel Ferire néztek, „Üljetek le, együnk!” – intett a jelenlévőknek, majd átkarolta Marci vállát és leültette maga mellé. „Egyél te is, van még sör, bontok neked is!” – javasolta a vezér. „Nem kérek most.” – ellenkezett Marci. „Ne kéresd magad, mindannyian iszunk, ha te nem, akkor mivel fogunk koccintani?” – erősködött Feri. Marci bólintott, a fiúk nevettek. A vezér letett elé egy sört, majd a sajátját felé nyújtotta. „Igyál és koccintsunk, illetve koccintsunk és igyál!” – kiáltotta a vezér. Mindenki magasra emelte a sört. „Igyunk a bandára, a közös céljainkra és a bátrak győzelmére!” – mondta hangosan, a teremben visszhangzottak a szavai. „Éljen!” – kiáltotta el magát az egyik fiú. „Ez az!” – mondta egy másik. „Éljen Feri!” – mondták többen. „Éljen!” – mondták egyszerre, majd először a vezér, aztán mindenki koccintott mindenkivel. Megették a pizzát, beszélgettek a csajokról, a közös ellenségekről, akiket együtt szidtak, közben mindenkinek javasolnia kellett egy barátját, vagy közeli ismerősét, akit még meg lehetne hívni a bandába. „Olyan kell, aki hisz a mi ügyünkben, erősíteni fogja a csapatot! Bizonytalanok ne jöjjenek, csak olyanok, akik ugyanúgy megvetik a zsidókat, mint mi.” – hangoztatta a vezér. Az egyik fiú felemelte a kezét. Feri megszólította. „Csak azt akarom kérdezni, illetve javasolni...” – kezdte a fiú, „hogy én még nem láttam zsidót...” – fejezte be. Erre meghűlt a levegő a teremben. Többen is voltak ilyenek a csapatban, de Ferinek még nem merték mondani, egymás közt már beszéltek róla, amikor utálkozva beszéltek az ellenségről, de élőben még nem látták. Mindenki a fiúra, majd Ferire nézett. A vezér felpattant és a táskájához ment, elővett egy vastag, fekete borítású könyvet. „Mein Kampf” volt ráírva. „Ez még a nagyapámtól kaptam, aki a második világháborúban harcolt, segített a zsidók deportálásában. Nyíregyházáról telepített ki zsidókat, cigányokat, szlovákokat, meg mindenféle csöcseléket.” A fiúk hallgattak. Feri hátát megvilágította az egyik törött ablakrekesz réseiből beszűrődő erős fény, a háta mögött a fényben ragyogtak a porszemcsék. A vezér felállt a mellette lévő törött karfájú székre, mint valami pulpitusra, felemelte a könyvet. „Ebben van a mi történelmünk!” – kiáltotta, majd maga elé emelte, kinyitotta az első oldalon, és olvasni kezdte az elejéről. A fiúk úgy figyelték minden szavát, mint egy mesedélutánon. Feri pedig csak olvasott majdnem egy órán át, megállás nélkül.

Ahogy sötétedni kezdett, elköszöntenek egymástól, együtt mentek ki a gyártelepről, a lyukas kerítéshez, ahonnan mindenki hazafelé indult. Aztán a következő napokban szinte így volt minden második délután, a fiúk ott találkoztak a gyárépület első emeleti termében, és hallgatták, ahogy Feri felolvas. Hoztak enivalót, sört, és közösen megették, megitták, beszélgettek, ugratták egymást. Egyszer egy fiú elhozta az anyja cigarettáját is, közösen kipróbálták azt is. „Szívjunk, de fel ne gyújtsatok valamit!” – mondta nevetve Feri. – „Még kárt tesztek ebben a szép épületben!”, ezen együtt nevettek. Marcinak második családjává váltak a fiúk, hétvégente, amikor a szüleivel volt otthon, nagyon hiányoztak neki, szinte megvonási tünetei voltak, ideges lett, feszült. A suliban egyre jobban érdekelte a történelem, a második világháború, pont, amit tanultak, a harcok, a csaták, a szembenálló felek, betéve tudta mindet, ötös dolgozatokat írt, a tanár óra után oda is hívta magához, és külön meg is dicsérte a szorgalmáért, biztatta, hogy csak így tovább, alapos, részletes, elemző munkát adott be, az egyik legjobb volt az osztályban. Marci megköszönte.

A hét végén, pénteken újra találkozott a csapat, különleges nap volt ez, mert Feri javaslatára a közeli rockkocsmába mentek sörözni. A fiúk így együtt még nem voltak sehol sem a gyártelep falain kívül, addig olyan volt ez a barátság, mint egy titkos szövetség, a hétköznapiakban a saját útjukat járták, ha egy fiú a bandából összefutott a helyi bevásárlóközpontban, ott is csak köszöntek egymásnak, mintha távoli ismerősök volnának, köszönés, fejbiccentés, semmi több. Lehel Feri úgy érezte, erősíteni kell az összetartozást, új élményekre van szükség, a gyár falain kívül is csinálni kellene valamit, így javasolta, hogy a hét végén menjenek el sörözni a Kalapács utcai kocsmába. A hely nem tipikus kocsmá volt, gyakran léptek fel itt punk és rockegyüttesek, helyi bandák is. Aznap este szinte csak ők voltak ott, a terem sarkában lévő nagy asztalnál ültek le. Feri rendelte az első kört, csapolt korsó sört mindenkinek. Dartsoztak, billiárdoztak, beszélgettek, gyorsan eltelt az este, éjfél után indultak haza, egyre mindenkit hazavártak. A Kalapács utca platánsora alatt haladtak, hangosabban, mint ilyenkor szokás, az egyik járókelő, egy kutyát sétáltató idős férfi, még rá is szólt a bandára, hogy szégyellhetnék magukat, így kiabálnak ezen a csendes környéken, majd amikor a kutya ugatni kezdte a fiúkat, Feri az idős férfi után lépett, fenyegetően, az ijedten szaporázta meg lépteit és nézett hátra, míg el nem fordult a Kenyérgyár utca és a Pipacs utca sarkán, de a kutya csaholását még sokáig hallani lehetett. „Így kell ezekkel bánni, akik köcsögölnek velünk!” – mondta Feri és rácsapott a mellére, majd összepacsizott a fiúkkal. A srácok hangosan nevettek és helyeselték. Az egyik fiatalabb fiú behányt a kukába. „Segítsetek neki! Nehogy ránk hívják a köztereseket!” – intett a kezével a vezér. Az erkélyről egy nő kiáltott le rájuk, hogy takarodjanak el innen. „Kuss legyen!” – szólt vissza Feri, és egy követ kapott fel a járdáról, amit az erkély felé dobott, a nő belépett az erkélyre. „Kihívom magukra a rendőrséget, gyilkos banda!” – kiáltotta még az asszony és lehúzta a redőnyt, a villanyokat is kikapcsolta. A fiúk rohanni kezdtek, majd kifulladásra, lihegve álltak meg pár száz méterrel odébb, és leültek egy kapualjban. „Jobban vagy?” – kérdezte Feri a legfiatalabb fiútól, akinek még mindig hányingere volt. „Émelygek és szédülök!” – mondta halkán. „Jó, az majd elmúlik, csak ide ne hányj ránk!” – mondta az egyik fiú. „Ez izgalmas volt, tisztára úgy ver a szívem, hogy majd kiugrik a mellkasom...” – mondta Marci. A vezér csak mosolygott. „Látjátok, ha csapatban vagyunk, nincs nálunk erősebb, megvédünk mindenkit.” – mondta Feri. Mindenki bólogatott. Feltápáskodtak, elindultak tovább a platánfákkal szegélyezett hosszú körúton a Nyíl utca irányába. Lassan haladtak, inkább csoszogtak, két fiú támogatta, segítette a még mindig émelygő gyomrú fiút. Egy szerelmes pár balról kielőzte őket. Egy fiatal cigány lány és egy fiú. Feri hangosan elkiáltotta magát. „Né mán, köcsög cigányok!”, meglökte a mellette álló két barátját, biccentett, hogy menjenek elbük és tartóztassák fel őket. A fiúk megállították a párt és gyorsan körülverték őket. „Hova mentek éjjel, cigányok? Nem tudjátok, hogy kijárási tilalom van a ti fajtatoknak?” – lökte meg a cigány fiút Feri. „Hagyjatok békén bennünket!” – mondta a fiú, a lány sírva fakadt. „Ha ki akartok rabolni bennünket, nem tudunk mit adni, nincs nálunk semmi pénz.” – mondta a lány. „Adjatok nekik!” – mondta Feri a fiúknak. Azok nem mozdultak, néztek vissza a vezérrre, az látva a tanácsalanságot odalépett a pár elé, és akkorát ütött a fiú gyomorszájába, hogy az összegörnyedt, a lánynak egy pofont adott, a cigány fiú erre megölelte a lányt, Feri belerúgott a fiúba, a többiek folytatták. Mind a tíz fiú rugdos-ta, ütötte a párt, alig tudták körbefogni, lassan már védekezni se tudtak. A srácok teljesen bepörögtek, egy rendőrautó szirénája vetett véget a verekedésnek. A fiúk megijedtek, szaladni kezdtek, a legfiatalabb fiú és az őt támogató két másik maradt csak ott. A rendőrök kiszálltak az autóból, mentőt hívtak a vérző párhoz, a három részeg fiút pedig bevitték kihallgatásra az őrre.

A cigány párnak nyolc napon belül gyógyuló sérülései lettek, megfigyelés után másnap kiengedték őket a kórházból, a rendőrök kihallgatták őket, de nem tudtak pontos személyleírást adni, abban sem voltak biztosak, hogy a három elfogott fiú a bandához tartozott-e vagy sem. A három letartóztatott fiú semmit sem tudott mesélni a rendőröknek, annyira részegek voltak, nem emlékeztek semmire, csak arra, hogy a barátokkal sörözni indultak, buliztak, beszélgettek, ittak. A rendőrök őket is hazaengedték másnap.

Marci nagy fejfájással ébredt szombat reggel. Emlékezett a tegnapi este szinte minden pillanatára, a keze véres volt, lehorzsolta a bőrét verekedés közben. Izgalmat és elégedettséget érzett, magának sem tudta megmagyarázni, miért nincs büntudata. Úgy érezte, az igaz ügyért harcolt, és a fiúkkal egy csapatot alkottak, jólesett megverni azt a fiatal párt. Mit keres itt egyáltalán cigány és zsidó ebben a városban, csak a baj van velük. Marci érezte még magában az adrenalint, azt, hogy tegnapi este sikerült levezetnie a feszültséget. Jó volt inni, verekedni, menekülni, nagyokat röhögni együtt. Jó csapat vagyunk! – nyugtázta hanyatt fekvé az ágyon, miközben a plafont bámulta. „Lehel Feri jó vezér...” – gondolkodott tovább – „...összekovácsolta a csapatot, lehet rá számítani, megbízik bennünk, mindenre tudja a választ, én is olyan akarok majd lenni, mint ő!” – fogalmazta meg magában, közben öklöbe szorította a kezét, és a levegőbe csapott.

„Reggeli, Marci!” – kiáltott a konyhából az édesanyja. „Megyek már!”

Felöltözött, megmosdott, kiment a konyhába és leült az asztalhoz. „Jó reggelt!” „Jó reggelt! Mi történt a kezeddél?” – mutatott rá az apja. „Semmi, csak felhorzoltam.” – válaszolt a fiú. „Verekedtél az éjjel? Vagy elestél?” – kérdezte még egyszer, hangosabban az apja. „Dehogy is! Csak tornaórán megcsúsztam a salakon, semmi különös.” Az apja bólintott, és az asztalra mutatott, hogy egyen. „Vigyázz magadra, kisfiam!” – simogatta meg a vállát az anyja. „Jó, anya, nem vagyok már kisfiú!” – válaszolta Marci. „És milyen volt az esti buli?” – kérdezte az apja, miközben a reggeli kávéjába kortyolt. „Jó volt, beszélgettünk, meg dartsóztunk.” – válaszolta a fiú, közben a rántottját lökdöste a villával. „Berúgtál?” – nézett rá az apja. „Hagyd már békén, időben itthon volt!” – védte meg az anyja, a fiú az anyjára nézett, aki rákacsintott. „Nem szeretném, ha rendszer lenne a sörözésekből!” – mondta az apa. „Csak buliztuk, és tök jó barátokkal, vigyázunk egymásra!” – válaszolta a fiú. Az anya felszisszent és ránézett az apára. „Jó, csak mondom.” – zárta le a férfi. Megreggeliztek, közben az anya és az apa az esti filmről beszélgettek, Marci csendben evett, teljesen máshol jártak a gondolatai. „Majd ha megfürödtél, öltözz, és indulunk nagyapához Szalkára.” – szólt a fiúhoz az anyja. „Ó, az ma van? Jó.”

Nyíregyházáról egy óra az út autóval Mátészalkára. Marci nagyapja idén volt kilencven éves, nem túl szoros a kapcsolatuk, Dezső bácsi nagyon magának való ember, idős kora ellenére ellátja magát, gondolzza a családi ház melletti kertet, bár a szomszédok segítenek neki, amiben tudnak, cserében a megtermelt zöldségek és kukorica egy része is az övék. Dezső bácsi felesége huszonöt éve halt meg rákban, azóta a férfi, ha lehet, még inkább magának való lett. Egy családi ünnepségre se ment el, Nyíregyházán is talán, ha öt alkalommal járt. Dezső bácsi fia, Marci apja havonta ben lehet, ha jönnek, ebédet is hoznak, amit az öreg jóízűen megeszik, amíg Marci apja a kertben dolgozik, addig Marci és az anyja az öreggel együtt ülnek a konyhában és beszélgetnek. Leginkább a nő és az idős férfi, az asszony kérdezőgeti, a férfi egy-egy szóval válaszol. Nem kellenül, csupán egykedvűen. Amikor aznap megérkeztek, az öreg azt kérdezte a fiától: „Minek hoztad ide őket is?” – biccentett a fejével az asszonyra és az unokájára. „Ne morogjon már, apám, meg akarták nézni magát!” – válaszolta a fia. „Nincs én rajtam néznivaló semmi!” – mondta és visszalépett a konyhába.

Az öreg megette a levest. „Finom vót!” – mondta és megtörölte a száját. „Ugye!?” – reagált az asszony és odalépett az öreg-

hez, elvette előle a tányért, hogy elmosogassa. Az öreg elé tett három szelet almás rétest is. „Ez a desszert, van még, ha kér!” – mondta az asszony. „Nem kérek, ez elég lesz. Sok is. Ti nem esztek, csak engem bámultok?” – nézett fel a fiúra, aki a telefonján matatott valamit. „Majd otthon, reggeliztünk, mielőtt eljöttünk.” – mondta az asszony, megnyitotta a csapot, elmosogatta a tányér, evőeszközt. Az öreg közben megette a süteményt is.

„Rózsa! Gyere egy pillanatra!” – kiáltott az udvarról be a feleségének a férfi.

„Megyek! Egy pillanat!” – mondta az asszony, majd a két férfire nézett, a fiú a telefonját nyomkodta, az öreg az ablakon bámult ki. „Meg ne egyék egymást!” – ment ki az asszony mosolyogva a házból, de az ajtóból még visszanézett, „Csak nehogy egymás szavába vágjanak a nagy beszédben!”

Csönd lett. Csak a falióra kattogását lehetett hallani. A fiú a telefonját bámulta. A férfi az ablakon keresztül a felhőket figyelte. Egymásra néztek. Az idős férfi felállt. „Nem szeretsz hozzám jönni, igaz?” – kérdezte a fiútól. Marci megvonta a vállát. „Nos, én se beszélgetek veled sokat, barátom, az igaz.” – mondta az öreg félvállról. „Gyere csak velem, adok neked valamit!” – intett a fiú felé, aki betette a zsebébe a telefont, és felvont szemöldökkel a férfi után csoszogott, úgy nézett körbe a lakásban, a szobában, mint aki még sose járt itt. A nagypapa a legbelső szobába ment, talán a fiú itt még sose járt. Csupa régi bútor a hűvös helyiségben, dohos szag terjengett. A fiú összehúzta a kabátját, úgy nézett körbe a szobában. Az öreg a nagy üveges szekrényhez ment, kihúzta az egyik fiókot és egy órát vett elő belőle. Barna régi bőrszíjjal, sárga üveglappal, a fiú felé nyújtotta.

„Ez egy százhárom éves Doxa. Neked adom.” – mondta a férfi.

„Nekem?” – nézett a nagypapára a fiú. „Minek ez nekem?”

„Ajándék. Svájci óra. Németországban kaptam a háború után.”

„Németországban? Mit keresett maga ott, nem Oroszországban volt hadifogoly?” – kérdezte a fiú.

„Honnan tudod, hogy hadifogoly voltam? Sose meséltem róla!” – kérdezte az öreg.

„Apa beszélgetett erről anyával, tavaly a nyaralás alatt, amikor oroszokkal találkoztunk a strandon. Azt hittem, hogy oda vitték hadifogságba.”

„Oda nem jutottam el, nem is harcoltam.” – válaszolta lemondóan az öreg.

„Nem harcolt? Azt hittem, azért van itt mindenféle katonai eszköz, régi fotók, ahol katonaruhában van.” – mutatott körbe a fiú.

„Deportáltak, amikor kitört a második világháború. Anyámmal, apámmal és a testvéreimmel együtt vittek el a lágerbe. Először Auschwitzba vittek bennünket, onnan apámat és engem Buchenwaldba transzportáltak. Apám, a te dédapád még az odaúton meghalt, vérhasat kapott. Én hatalmas szerencsével éltem túl. A tábor mindenkit felemésztett. A bejáratra az volt írva: „Jedem das Seine” (Mindenkinek a magáét), nem tudtuk, hogy ez mit jelent. A Weimar melletti dombok közé, mint valami fekélyt, úgy rejtették el a tábort a németek. Gyárban dolgoztattak bennünket, úgyhogy enni is adtak, de nem jutott mindenkinek, aki beteg lett, azt inkább hagyták meghalni. Volt, akit mi rejtegettünk, amíg tudtunk, hátha megerősödik, de nem mindenkinek volt szerencséje. Szinte minden nap felakasztottak, vagy kivégeztek valakit a tábor főterén, volt, akit a puska tusával addig ütöttek, amíg mozdulni se tudott, teljesen szétverték a fejét. Állatok.”

Elővett egy barna kockás szövetkendőt és megtörölte a szemét, kifújta az orrát. A fiú lába a földbe gyökerezett. „Akkor te zsidó vagy? Mi is zsidók vagyunk? Én is?”

„Persze, de apád már keresztény lett, sose bántottam ezért. Hadd legyen boldog az édesanyáddal. Nem a vallás a legfontosabb...” – mondta az öreg és erősen köhögni kezdett. A fiú odalépett hozzá, megfogta a karját, de az öreg elhúzta.

„Nem kell segítség, köszönöm, csak száraz a levegő ebben a szobában. Ezt a karórát egy amerikai katonától kaptam, amikor felszabadítottak bennünket, több százezer forintot érhet, hátha hasznát veszed, vedd fel, hadd látom, hogy áll!”

A fiú felcsatolta az órát és forgatta a kezét. „Jó lesz! Nem működik, majd valami órással meg kell csináltatni, hátha van hozzá alkatrész.” – mondta az öreg.

„Jó.” – mondta a fiú. „Zsidó vagyok.” – tette hozzá.

Az öreg, mintha meg se hallotta volna, a fiú utolsó szavait folytatta, lassan, szinte szótagolva: „Amikor az amerikai katonák felszabadítottak bennünket, szabadon engedték a fogva tartott medvéket is. A medvéket hússal, meg mézzel etették, a tisztek azzal szórakoztak, hogy mulatságokat rendeztek, meg állatkertet telepítettek oda, azok az állatok jobban éltek, mint mi. Amikor az amerikaiak jöttek, az egyik német tisztet bekergették a medvék közé, azok meg szétcincálták rögtön, darabokra tépték. Mi meg csak ott álltunk földbe gyökerezett lábbal, a legtöbben éljeneztek, de én valahogy nem tudtam, el se hittem, hogy vége az egésznek... Hogy vége az egésznek.” – fejezte be az öreg, a szívéhez kapott és a földre zuhant. A fiú odalépett és kiabálni kezdett neki, de meg se mozdult, kiáltott a szüleinek is, hogy jöjjenek. „Anya, apa, gyorsan, nagypapa!” – ordította, mire a szülei beszaladtak a házba. Körbevették az öreget, kigombolták az ingét, a férfi megpróbálta újraéleszteni, az asszony a mentőket hívta, a fiú a sarokba kuporodva figyelte, hogy mi történik. Negyedóra múlva értek ki a mentők. Nem tudtak már segíteni a szívrohamot kapott férfin. Elvitték. Az anya és az apa összeszedték az idős férfi személyes iratait, majd mindhárman a kórházba mentek.

Némán ültek a kocsiban hazafelé. Az apa szipogva sírt. A nő a szemét törölgette. A fiú csak nézett kifelé a kocsiból. A lemenő nap fényében bíborszínű ruhát öltöttek az út menti fák. Marci előtt összemosódott minden, a táj, a fák, a nap fénye, az addigi élete, amit magáról és a zsidókról meg a náci katonákról gondolt. Már sötét volt, amikor hazaértek. Hazafelé két óra is volt az út Mátészalka és Nyíregyháza között. Visszafelé lassabban járt az óra.

Marci a karjára nézett, az óra elindult, ketyegett. Ahogy felértek a lakásba, mindhárman leültek a konyhaasztalhoz, úgy, kabátban, cipőben, ahogy voltak, mint akik a maratont futották le, olyan súly ült a testükön. „Mi volt a nagyapád utolsó szava?” – kérdezte dadogva, sírva az apa a fiától.

Marci könnyes szemmel az apjára nézett: „Hogy zsidó vagyok.” felelte, és a felkarjához nyúlt, ahová épp tegnap délután tetováltatott egy fekete, kétszer két centiméter átmérőjű horogkeresztet. Érezte a tű nyomait. Egyre jobban kezdte égetni a bőrt. ■ ■ ■

Béres Tamás: 1979-ben született Szentesen. Nyíregyházán él. Magyar nyelv és irodalom szakos tanár, író, szerkesztő, szociológus. A Vörös Postakocsi című folyóirat munkatársa. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Írók Társaságának (SZIRT) alapító-; a József Attila Kör, a HERA és a Magyar Szociológiai Társaság tagja. A *Nyíregyházi Fiatalok Irodalmi Antológiája* (1999) és a *Karácsony* című művészeti antológia (2009) szerkesztője, szerzője. 2008 óta a Vidor Fesztivál Irodalmi Kávéház programsorozatának szervezője. *Csücskök* című esszékiötete 2008-ban jelent meg. Kritikái, novellái, versei többek között a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szemlében, a Vörös Postakocsiban, a Bárka folyóiratban, az Agriában, a spanyolnatha.hu-n és a Litera.hu-n jelentek meg. Jelenleg szociográfiákat, novellákat, gyerekkerseket és meséket ír.